

APTEEKKARILIITTO
2019

APTEEKKARILIITTO KEHITTÄÄ EETTISESTI JA
AMMATILISESTI KORKEATASOISTA APTEEKKITOIMINTAA
OSANA TERVEYDENHUOLTOA JA TUOTTAJÄSENILLEN
APTEEKKITOIMINTAA TUKEVIA PALVELUITA.

SISÄLTÖ

TOIMINTAYMPÄRISTÖ	3	FARMASIAN ARVO KASVOI	14
LIITON VUOSI	4	APTEEKKIEN SÄÄNTELY	18
LISÄÄ APTEEKKEJA	6	TILASTOT	20
LÄÄKE LÄHTI LENTOON	8	APTEEKKARILIITON YHTIÖT	21
KIINA-ILMIÖ KOETTELI	10	HALLITUS	22
VANHUKSET HUOMATTIIN	12	JOHTORYHMÄ JA ASiantuntijat	23

TERVEYS NOUSI ETUSIJALLE

Vuosi 2019 nosti esiin vanhusten lääkitysongelmat, lääkkeiden saatavuushäiriöt ja farmasian arvon. Apteekkialan uudistamiseen saatiin terve lähtökohta.

VÄRIKKÄÄN VAALIVUODEN aikana peräti kaksi hallitusta ehti erota ennen aikojaan. Suurin poliittinen mielenkiinto ei kuitenkaan kohdistunut apteekkialaan eikä vaalien jälkeen edes sote-uudistukseen.

Vuosi 2019 tullaan muistamaan alalla vanhustenhoiton lääkitysongelmista sekä lääkkeiden saatavuushäiriöiden lisääntymisestä. Molemmat ilmiöt ovat koskettaneet ja kuormittaneet myös apteekkeja.

Ongelmat ovat osoittaneet, että terveydenhuollossa tarvitaan lisää farmasian osaamista.

Apteekit ovatkin tarjonneet tukeaan hoivayksiköiden ja kotihoidon lääkehoitoprosessien kehittämiseksi. Seuranta lääkehoitoa kehittänyt apteekki on kuitenkin pahimmillaan joutunut kamppailemaan olemassaolostaan, kun hoivakodin lääkehuolto on ulkoistettu satojen kilometrien päähän.

SAATAVUUSONGELMAT johtuvat pitkälti lääkkeiden valmistuksen ja raaka-ainetuotannon keskittymisestä Aasiaan, mikä on tehnyt tuotantoketjusta haavoittuvan. Häiriöiden vaikutuksia voidaan kotimaassa lähinnä lieventää tai pahentaa.

Naapurimaiden esimerkit osoittavat, että keskittynyt lääkejaku kaventaa rinnakkaisvalmisteiden valikoimaa ja vaikeuttaa lääkkeen korvaamista häiriötilanteessa. Vastaavasti sujuva tiedonkulku ja joustavat käytännöt lääkävaihdossa vähentävät tilanteita, joissa asiakas jää ilman lääkettä.

Saatavuushäiriöiden selvittely vielä apteekkeilta aikaa, mutta yleensä asiakas saa lääkkeensä.

Apteekariliiton keväällä toteuttaman apteekkikyselyn mukaan 98 prosenttiin resepteistä lääke löytyy heti, 1,5

prosenttiin lähipäiväksi ja vain 0,5 prosenttiin jää toimitamatta saatavuushäiriön vuoksi.

Lääkepuute ratkeaa lähes aina apteekin tai lääkärin tekemällä lääkevaihdoilla.

FARMASIAN ARVOSTUKSEN nousu näkyi myös työmarkkinoilla. Sairaanhoidopiireistä varsinkin HUS ja KYS ovat palkanneet osastofarmaseutteja tukemaan hoitoa: haastattelemaan potilaita ja selvittämään lääkityksiä.

Fimea on perustanut parin vuoden aikana 25 uutta apteekkiä. Uudet apteekit tulevat pääasiassa kasvukeskukseen, usein ostoskeskuksiin, joissa tarvitaan paljon työvoimaa pitkien aukiolojen vuoksi.

Kesällä tehdyn kyselyn mukaan yli puolet (53 %) Suomen apteekkeista oli kärsinyt työvoimapulasta 12 edellisen kuukauden aikana. Alan koulutusmääriä pitäisikin lisätä, vaikka se korjaa tilannetta vasta vuosien päästä.

STM julkaisi helmikuussa kolmelle hallituskaudelle ulottuvan virkamiesmuiston lääkehoidon ja -jakelun uudistamisesta.

Tässä tielartassa katsotaan, että apteekit ovat osa terveydenhuoltoa, ja lääkehuoltoa pitää uudistaa kokonaisuutena. Yksittäiset muutokset vaikuttavat kaikkiin osiin.

Apteekariliiton mielestä lääkealan tielartta on hyvä lähtökohta päivittää apteekkijärjestelmä 2020-luvulle. Apteekariliitto uudisti syksyllä myös oman strategiansa vuoteen 2025.

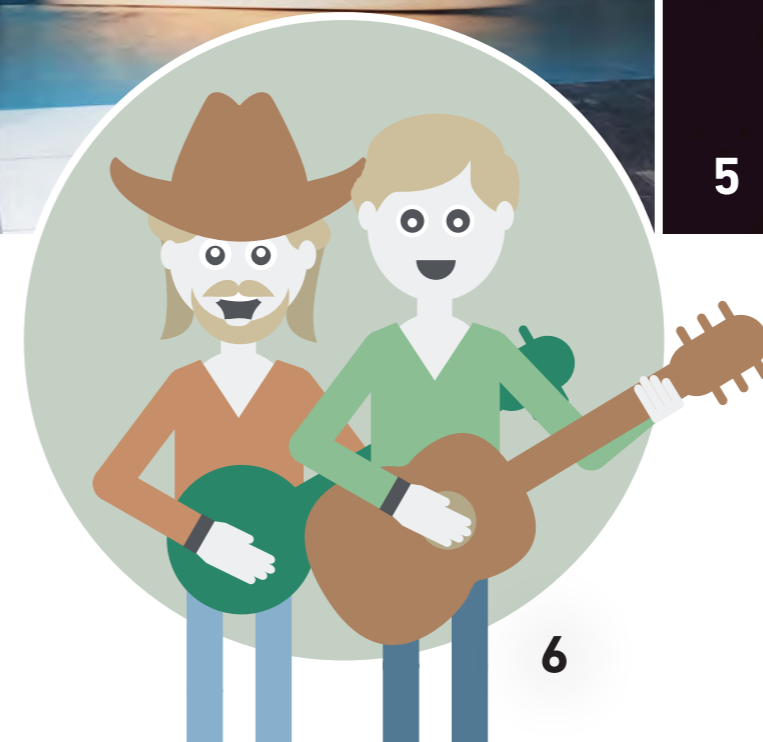
Apteekariliiton uudistetun strategian ydin on vahva ammatilliseen osaamiseen perustuva, proviisoriomisteen apteekkijärjestelmä, joka integroituu entistäkin vahvemmin terveydenhuoltoon.

1 Uutisankkuri Matti Rönkä ja puheenjohtaja Risto Kanerva esiintyivät kuin identtiset kaksoset Susanna Laineen Nenäpäivä-haastattelussa Tohlopissa. Apteekkariliitto oli kampanjan pääyhteistyökumppani. | **2** Nenä, vihreä risti ja muu Apteekkariliiton väki jalkautui lippaineen Nenäpäivä-tempaukseen Helsingin keskustassa. Keräys apteekkeissa tuotti maailman lapsille liki 54 000 euroa. | **3** Apteekkariliiton farmaseuttinen

johtaja Charlotta Sandler nousi viidenneksi Medi uutisten vuoden terveysvaikuttaja -listalla. Sandler ja liitto etsivät virkeästi ratkaisuja lääkitysturvallisuuden riskeihin, todettiin perusteluissa. | **4** Liiton toinen varapuheenjohtaja Sari Westermarck valittiin jälleen farmasian maailmanjärjestön (FIP) apteekki-toimikunnan hallitukseen. Kongressi pidettiin Abu Dhabissa. | **5** Mielinauha-keräyksen kasvot, laulaja Ellinoora kokosi runo-

teoksen faniensa ahdistuksesta. Mielinauhojen ja kampanjatuotteiden myynti apteekkeissa tuotti liki 27 000 euroa mielenterveyden edistämiseen ja kriisiapuun. Apteekit olivat mukana toista kertaa. | **6** Somevideo "Kysy apteekista neuvoa vaivoihisi, älä keskustelupalstoilta" haluttiin lukion äidinkielen ja kirjallisuuden sähköiseksi oppimateriaaliksi. Kampanjan ääniversio nousi myös Kaiku-kilpailussa ehdolle vuoden yhteiskunnalliseksi radiomainokseksi.

Uusien apteekkien perustaminen eteni, ja esimerkiksi pääkaupunkiseudulla varmistui, että alueelle tulee kymmenen apteekkia lisää. Suomeen on perustettu parissa vuodessa ainakin kaksikymmentä uutta apteekkia.

Esimerkiksi Vantaalle tulee neljä ja Espooseen kuusi apteekkia lisää.

Nykyisin apteekkeille ei enää osoiteta tarkkoja paikkoja, vaan ne voivat sijoittua sijaintialueeseen (kunta tai kunnan osa) vapaasti. Vantaan ja Espoon apteekkipäätökset poistivat sijaintialueet kaupungeista eli uudet sekä vanhat apteekit voivat valita toimipaikkansa vapaasti.

Ainoa poikkeus on Espoon Jorvin sairaala-alue, joka määriteltiin omaksi alueekseen, jotta sairaalan yhteyteen saatiin apteekki.

OSTOSKESKUS HOUKUTTELEE

Kun sijainninhjaus kevenee, apteekit hakeutuvat ostoskeskuksiin, liikenteen solmukohtiin ja muille vilkkaille paikoille. Ilmiö on valtakunnallinen.

Uusimmille asiakkaille muutos tuo apteekkipalvelut entistä lähemmäksi, työmatkan tai ostosreissun varteen. Ostoskeskuksessa aukioloajatkin yleensä pitenevät.

Apteekkeille muutos tarjoaa modernit tilat, mahdollisuuden hyödyntää digitalisaatiota ja automaatiota, vuorovaikutusta muiden yrittäjien kanssa sekä lisää turvallisuutta ja asiakkaita.

Esimerkiksi Tampereella ja Helsingin Kalliossa apteekit ovat vähitellen siirtyneet kivijalasta kauppakeskusten yhteyteen. Samaa tapahtuu maaseudulla.

Helsingissä oli viime vuonna yhä 15 sijaintialuetta, mutta Fimea kertoi, että niiden tarvetta tullaan vielä arvioimaan.

LISÄÄ APTEEKKEJA

APTEEKKEJA SAIRAALOIHIN

VUOSI 2019 toi ensimmäiset potilaita palvelevat apteekit sairaaloihin. Oikeastaan Tampereen yliopistosairaalaan avattiin apteekki jo edellisen vuoden puolella, mutta Tammedica toimi aluksi väistötiloissa ja pääsi TAYSin uusiin tiloihin vasta viime syyskuussa.

Alkuvuodesta avautui apteekki myös Kuopion yliopistosairaalan KYSin pääaulaan.

Syksyllä Fimea myönsi apteekkiluvan proviisori Anssi Pulkkiselle (kuvassa) Espoon Jorviin. Apteekki avautui Espoon sairaalan aulassa helmikuussa 2020.

Sairaalan apteekki palvelee henkilökuntaa sekä varsinkin kotiutuvia potilaita, joiden ei tarvitse lähteä kipeänä tai toipilaana etsimään erikseen apteekkia sairaalasta kotiutuessaan.

Syyskuussa tehtiin lääkekuljetusten historiaa, kun paketti ibuprofeenia siirtyi ilmaitse Helsingin Lauttiksen apteekista Lauttasaaren senioritaloon.

Suomen ensimmäinen lääkkeiden droonilennätys oli Apteekkariliiton ja lääkeyhtiö Orionin selvityshanke, jossa oli kumppanina Aalto-yliopiston kaksi tutkimusryhmää.

Lennokki nousee ripeästi ja lentää parhaimmillaan 60 kilometrin tuntinopeutta, jopa toista sataa kilometriä. Kaupungeissa drooneilla on viralliset lähtöpaikat ja tarkkaan määritellyt lentoreitit.

Droonit voivat toimia aluksi hyvin esimerkiksi saaristossa tai muilla vaikeapääsyisillä seuduilla sekä tilanteissa, jossa asiakkaan on sairauden vuoksi hankala päästä apteekkiin.

Teknologian kehittyessä robottikuljetuksista saattaa tulla arkea kaikille.

UUTTA TEKNOLOGIAA LÄÄKELOGISTIIKKAAN

Lääkemyynnin ja -kuljetusten digitalisoituminen otti ison askeleen, kun apteekkien uusi verkkokauppa-alusta saatiin valmiiksi. Ensimmäinen apteekki siirsi verkkopalvelunsa eAPTEEKKI-alustalle kesällä, ja loppuvuodesta sen oli ottanut käyttöönsä toistakymmentä apteekkiä.

Vuonna 2020 verkkoapteekkien määrän arvioidaan nousevan yli 150:n.

Apteekkariliiton kehittämä alusta tekee verkkoasioinnista hyvin vaivatonta. Lääkkeet voi tilata apteekkiin valmiiksi noudettaviksi tai suoraan kotiovelleen.

Useissa kaupungeissa apteekkien kumppani Eezery toimittaa klo 16:een mennessä tehdyt tilaukset saman päivän aikana, nopeimmillaan neljässä tunnissa. Nopeat kotiinkuljetukset alkoivat useissa apteekeissa jo huhtikuussa ja laajenivat kesän aikana kymmenille paikkakunnille.

Eezery on eräänlainen logistiikan Uber. Toiminta on kuitenkin tarkasti kontrolloitua: Apteekkariliitto on osallistunut kuljettajien koulutukseen, ja lääkekuljetusten laatua tarkkaillaan muun muassa lämpötilaseurannalla.

LÄÄKE LÄHTI LENTOON

“Droonit voivat toimia aluksi hyvin esimerkiksi saaristossa tai muilla vaikeapääsyisillä seuduilla sekä tilanteissa, jossa asiakkaan on sairauden vuoksi hankala päästä apteekkiin.”

Lääkkeiden saatavuushäiriöiden määrä kasvoi jälleen. Vuonna 2019 Fimealle tehtiin liki 1700 ilmoitusta saatavuushäiriöstä eli lähes 500 enemmän kuin edellisvuonna.

Osin määrää lisäsi myös se, että syksyllä alettiin ilmoittaa jokaisesta pakkauskoosta erikseen. Aiemmin saman lääkkeen eri pakkauskoostot voitiin sisällyttää samaan ilmoitukseen.

Lääkepula paheni silti apteekkienkin mukaan. Apteekkariliiton kyselyn mukaan saatavuushäiriöt lisääntyivät syksyllä kahdessa kolmesta apteekista.

Häiriöt koskivat erityisesti pitkään markkinoilla olleita lääkkeitä, joiden valmistus on keskittynyt Aasiaan. On arvioitu, että Kiina tuottaa valtaosan kaikista lääkkeiden vaikuttavista aineista.

Kiina on tiukentanut viime vuosina merkittävästi teollisuuden ympäristö- ja työturvallisuusvaatimuksia, minkä vuoksi tehtaita on suljettu. Ilmiötä ovat kiihdyttäneet tehdaspalot ja -räjähdykset sekä ympäristöongelmat.

Häiriöt kaventuneessa tuotantoputkessa näkyvät suoraan maailman lääkemarkkinoilla, myös Suomessa.

ONGELMA RATKEAA YLEENSÄ APTEEKISSA

Saatavuushäiriöt saivat varsinkin kesällä paljon huomiota mediassa, mikä saattoi antaa tilanteesta todellisuutta synkemmän kuvan. Vaikka lääkkeiden toimituskatkokset ovat viime vuosina lisääntyneet, asiat ovat Suomessa vielä paremmin kuin monessa naapurissa.

Apteekkariliiton toimitusvarmuuskyselyn (kevät 2019) mukaan lääke löytyy apteekista heti 98 prosenttiin resepteistä. Tilaamalla lääke saadaan lähipäivinä 1,5 prosentissa tapauksista. Vain 0,5 prosenttia resepteistä jää toimittamatta saatavuushäiriön vuoksi.

Useimmiten asia ratkeaa niin, että apteekki vaihtaa puuttuvan lääkkeen rinnakkaisvalmisteeseen. Tätä kannattaisikin helpottaa. Apteekeista 95 prosenttia katsoi, että niillä pitäisi olla nykyistä laajemmat mahdollisuudet vaihtaa lääke saatavilla olevaan.

Apteekkien työtä helpottaisi, jos ne voisivat esimerkiksi vaihtaa lääkkeen saatavilla olevaan vahvuuteen

ja sovittaa annoksen vahvuuden mukaan ilman yhteydenottoa lääkäriin. Näin toimitaan esimerkiksi Norjassa, jossa viranomainen antaa tapauskohtaisia ohjeita häiriötilanteissa.

Häiriöistä 10–20 prosenttia vaati apteekkien mukaan yhteydenottoa lääkäriin. Ne arvioivat, että saatavuushäiriöt aiheuttivat apteekissa ylimääräistä työtä varastonhallinnassa ja lääkelogistiikassa keskimäärin 2,5 tuntia ja asiakaspalvelussa 4 tuntia viikossa.

Apteekkari uutisoi Norjan vaikeuksista helmikuussa.

KIINA-ILMIÖ KOETTELI

PALVELUSETELI TULI ANNOSJAKELUUN

ENSIMMÄISET ISOT palvelujärjestäjät alkoivat hyödyntää valinnanvapautta lääkkeiden annosjakelussa, kun 2 700 asiakkaan Siun sote ja 1 400 asiakkaan Oulun kaupunki siirtyivät palveluseteliin.

Siun sote halusi yhtenäistää käytäntöjä, vähentää hallintoa ja parantaa lääkitysturvallisuutta. Kuntayhtymä laskee säästävänsä vuodessa 140 000 euroa. Oulussa siirtyminen kilpailutuksesta seteliin ei vaikuta kuluihin.

Tavoitteet ovat pitkälti samoja: lisätä valinnanvapautta ja turvallisuutta, pitää paikalliset apteekit elinvoimaisina ja ehkäistä keskittymistä. Molemmissa apteekit osallistuivat mallin kehittämiseen.

Vanhustenhoidon kriisivuosi alkoi tammikuussa länsisuomalaisen hoivakodin toiminnan keskeyttämisestä. Pian kävi ilmi, että vakavia ongelmia löytyi kaikkialta Suomesta, ja valvova viranomainen joutui puuttumaan useiden yksiköiden toimintaan.

Lääkitysturvallisuus oli kadoksissa: lääkkeitä saattoi käsitellä kouluttamaton työntekijä, niitä säilytettiin laittomissa varastoissa ja jaeltiin väärin, jopa ilman reseptiä.

Kriisi sai aikaan myös paljon hyvää. Lääkitysturvallisuuteen alettiin kiinnittää huomiota, ja hoivajättien kiinnostus lääkkeiden koneelliseen annosjakeluun kasvoi. Espoo ja muut Länsi-Uudenmaan kunnat päättivät edellyttää koneellista annostelua myös kaikilta yksityisiltä palveluntuottajilta.

Apteekkariliitto esitti, että lääkitysasioiden auditointi kirjattaisiin pakolliseksi vanhuspalvelulakiin. Apteekit alkoivat tarjota lisää tukea lääkehoidon prosessien kehittämiseksi.

Helsingin kotihoito päätti kehittää lääkitysturvallisuutta apteekkien kanssa. Kaupungin kotihoito otti Turvallisen lääkehoidon tuki -palvelun kokeiluun kantakaupungissa.

Palveluasumisessa ja kotihoidossa havaitut lääkitysongelmat vaivaavat myös omaishoitoa. Omaishoitoon perehtyneet professorit Sirkka-Liisa Kivelä (emerita) ja Marja Airaksinen ehdottivat, että apteekit alkaisivat tehdä yhteiskunnan tukemia kotikäyntejä omaishoitoperheisiin.

Kriisi toi esiin myös sen, miten suuri vastuu paikallisella apteekilla on vanhusväestön lääkehuollosta. Kun Vieremällä hoivakodin ulkoistus oli siirtämässä lääkejakelua paikkakunnan ulkopuolella, kuntalaiset turvautuivat joukkovoimaan ja keräsivät adressin oman apteekkinsa puolesta.

VANHUKSET HUOMATTIIN

FARMASIAN ARVO NOUSI

Vuosi 2019 nosti esiin ilmiöitä, joita yhdisti yksi asia: farmasian osaamista tarvitaan lisää.

Toisen vuosikurssin oppilaat Juuso Hänninen, Nella Laurikkala, Noora Jansson ja Simo Hintikka tutoroivat uusia farmasian opiskelijoita (taustalla) Helsingin yliopistossa.

LÄÄKEHOITOJEN KEHITTYMINEN

KEHITTYNEET LÄÄKEHOIDOT auttavat entistä useampaa suomalaista. Ne vaativat kuitenkin lisää farmasian osaajia sairaaloihin ja apteekkeihin.

Sairaalaharmaseutit ovatkin alkaneet siirtyä lääkelogistiikasta hoidon tukemiseen: lääkitysten selvittelyyn ja arviointiin. Tietä avaavat yliopistosairaalat HUS ja KYS.

Fimea linjasi, että biologisten lääkkeiden vaihtaminen edullisempiin rinnakkaisversioihin, biosimilareihin, voi olla mahdollista apteekkeissa lähivuosina.

OSASTOFARMASIAN KASVU

HUS APTEEKILLA oli yli sata osastofarmaseuttia ja tarve kymmenille lisää. Se palkkasikin jo syyskuun puoliväliin mennessä 58 farmaseuttia, joista 28 uusiin toimiin.

HUS palkkasi farmaseutteja myös siksi, ettei Kanta-palvelusta saanut vielä ajantasaista lääkityslistaa eikä lääkemääräyksiä rakenteisessa muodossa,

eikä niitä siksi voinut siirtää suoraan potilastietojärjestelmään. Farmaseutit haastattelivat potilaat vastaanotoilla ja päivittivät lääkityslistat.

Lääkärin ja hoitajien aika ei riitä lääkitysten ajantasaistamiseen, vaikka se parantaakin turvallisuutta.

Apteekkarilehden loppuvuodesta tekemän kyselyn mukaan lähes kaikki sairaanhoitopiirit halusivat palkata lisää farmasian ammattilaisia osastoille, päivystyksiin sekä perusterveydenhuoltoon kiertämään kuntia.

Uudet apteekit

FIMEA ON PERUSTANUT parissa vuodessa ainakin 25 uutta apteekkia. Pelkästään pääkaupunkiseudun kymmeneen uuteen apteekkiin tarvitaan 70-80 farmaseuttia.

Vanhusten hoidon lääkekaaos

VANHUSTENHOIDON lääkitysongelmat paljastivat, että hoivakodeissa ja kotihoidossa tarvitaan lisää farmasian osaamista. Apteekit tarjoavat auditointeja sekä Turvallisen lääkehoidon tuki-palvelua, jossa hiotaan lääkitysprosesseja, koneellista annosjakelua ja muuta lääkelogistiikkaa.

Työvoimapula paheni

FARMASIAN ARVOSTUKSEN kasvu näkyy myös työmarkkinoilla. Apteekkariliiton kesällä tekemän kyselyn mukaan yli puolet (53 %) Suomen apteekkeista oli kärsinyt työvoimapulasta 12 edellisen kuukauden aikana.

Kolmasosan (34 %) mukaan työvoimavaje oli alkuvuonna pahentunut. Pahin tilanne oli rakennemuutoksen murjomassa Päijät-Hämeessä, jossa lähes jokaisella (94 %) apteekilla oli ollut rekrytointiongelmia.

Alan koulutusta pitäisikin lisätä, jotta valmistuneiden määrä vastaisi farmasian kasvanutta kysyntää.

Apteekkariliitto kartoitti työvoimatilannetta kesä-heinäkuun vaihteessa. Kyselyyn vastasi 486 apteekkiä eli 80 prosenttia liiton jäsenapteekkeista.

”LÄÄKE EI OLE TARJOUSTUOTE”

VUOSI 2019 TOI MAAHAN uuden hallituksen ja uuden sosiaali- ja terveystieteiden ministerin. Aino-Kaisa Pekonen (vas) sai heti edelliseltä hallitukselta pöydälle jääneet lääkelain uudistukset sekä kesällä kärjistyneet lääkkeiden saatavuushäiriöt.

Pekonen kertoi, että lainsäädäntöä parantavat uudistukset, kuten hoivakotien yhteisten lääkekaappien määrittely, tehdään viipymättä. Hän ilmoitti kuitenkin suhtautuvansa hyvin varauksellisesti esitykseen itsehoitolääkkeiden hintakilpailusta.

– Ajattelen hyvin pitkälti niin, että lääkkeitä otetaan vain silloin, kun on tarve. Ei ole hyvä, että siitä kehittyisi tarjoustuote, joka lisäisi tarpeetonta käyttöä, linjasi tuore ministeri Apteekkarilehden haastattelussa.

Ajatukseen itsehoitolääkkeiden vapauttamisesta Pekonen suhtautui vielä kriittisemmin naapurimaiden huonojen kokemusten vuoksi.

Hoitajataustainen Pekonen kertoi arvostavansa apteekkien ja farmasian ammattilaisten lääkeosaamista ja toivoi, että näillä olisi aikaa tarkistaa lääkityslistoja ja puuttua esimerkiksi ylläkkitykseen.

Hallitus ilmoitti aloittavansa lääkelain kokonaisuudistuksen valmistelun sosiaali- ja terveystieteiden virkamiesmuistion, niin sanotun tiekartan mukaisesti.

RESEPTIYHTEISTYÖ VIRON KANSSA ALKOI

SUOMALAINEN SÄHKÖINEN resepti alkoi toimia virolaisissa apteekeissa maaliskuussa. Samalla siitä tuli ensimmäinen valtioiden rajat ylittävä terveydenhuollon palvelu Euroopassa.

Palvelu hyödyttää esimerkiksi matkustajia, joiden lääkkeet ovat unohtuneet kotiin tai jotka viiptyvät matkalla pidempään. Reseptillä ei saa esimerkiksi huumausaineita, pkv-lääkkeitä tai erityislupa- valmisteita.

Loppuvuodesta varmistui, että virolaiset reseptit alkavat toimia Suomessa maaliskuussa 2020. Mukaan tulee myös Kroatia, ja 2021 loppuun mennessä muutkin EU-maat.

AITOUS VARMISTETAAN ENTISTÄ TARKEMMIN

SUOMESSA OTETTIIN helmikuussa käyttöön uusi eurooppalainen järjestelmä lääkkeen aitouden varmistamiseksi. Pakkauksiin tuli yksilöivä tunniste ja peukaloinnin estävä mekanismi, kuten tarrasineti, turvakorkki tai repäisy nauha.

Pakkaus tunnustetaan apteekissa skannerilla, ja turvamekanismin eheys tarkistetaan.

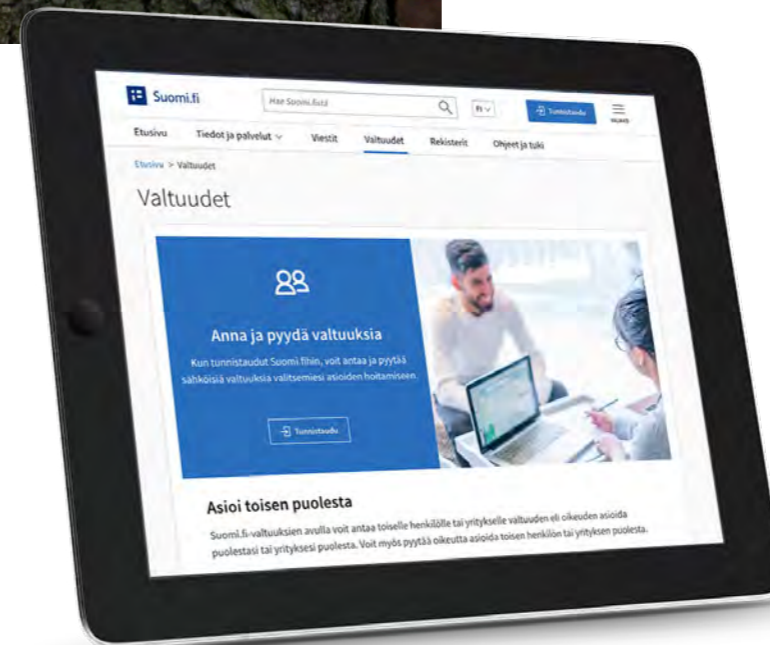
Vaikka suomalaisesta apteekista ei ole koskaan löydetty lääkeväärennöstä, ne ovat maailmalla merkittävä ongelma ja kasvava uhka myös Euroopassa.

VALEAPTEEKKI JATKOI, VIRANOMAINEN ÄRÄHTI

SUOMEN APTEEKKIYHTIÖT jatkoivat kiellosta ja uhkasakosta huolimatta harhaanjohtavaa markkinointia ja esiintyi puhelinmyynnissä apteekkina, vaikkei sillä ole apteekkilupaa.

Kuluttaja-asiamies reagoi ja vaati selvitystensä perusteella, että markkinaoikeuden määräämä 100 000 euron uhkasakko on pantava maksuun, yritykselle on määrättävä uusi kielto ja tehosteeksi 150 000 euron uhkasakko, koska edellinen kielto ei estänyt yritystä rikkomasta kuluttajansuojalakea.

PUOLESTA ASIOINTI HELPOTTUI

KESÄLLÄ APTEEKEISSA otettiin käyttöön sähköinen valtuutus, jolla voi ostaa lääkkeitä esimerkiksi perheenjäsenille tai omaisille. Tämä oli ensimmäinen kerta, kun sähköistä valtuutusta hyödynnettiin myymäläasiointissa.

Palvelu auttaa esimerkiksi alaikäisten lasten vanhempia ja omaishoitajia hoitamaan perheenjäsentensä tai muiden läheistensä lääkiasioita. Valtuutus annetaan Väestötietokeskuksen Suomi.fi-palvelussa.

Potilaan dokumentteja tai Kela-korttia ei tarvita, vaan apteekki tarkistaa asiointioikeuden järjestelmästä.

APTEEKKIJÄRJESTELMÄ LYHYESTI

LÄHES JOKA KUNNASSA on vähintään yksi apteekki. Apteekkien verkkopalvelut täydentävät kivijalka-apteekkien palveluita ja apteekkien palvelupisteet huolehtivat lääkejakelesta niilläkin alueilla, joilla ei ole apteekkia.

Apteekkitoiminta on Suomessa luvanvaraista. Luvan myöntää Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea. Apteekkiluvan tultua avoimeksi Fimea julistaa sen haettavaksi ja myöntää luvan lääkelain kriteerien mukaisesti.

Fimea päättää myös uusien apteekkien ja sivuapteekkien perustamisesta tarveharkinnan perusteella. Uusi apteekki tai sivuapteekki perustetaan usein kunnan aloitteesta.

Apteekkilupaa voivat hakea muidenkin maiden kuin Suomen kansalaiset, mutta lupaa ei voi saada, ellei ole Suomessa laillistettu proviisori.

Apteekkilupa myönnetään tietyille sijaintialueelle, joka on pääsääntöisesti kunta. Isoissa kunnissa ja kaupungeissa voi olla useita apteekki-alueita, joilla kullakin voi olla useita apteekkeja. Apteekit voivat sijoittua sijaintialueellaan vapaasti, vaikkapa toistensa naapureiksi. Sivuapteekkien sijaintia säädelään tarkemmin.

Apteekkarilla voi olla apteekin vaihdostilannetta lukuun ottamatta kerrallaan korkeintaan yksi apteekkilupa ja kolme sivuapteekkilupaa. Apteekari voi Fimean luvalla perustaa palvelupisteitä sijaintialueensa tai naapurikunnan haja-asutusalueelle tai kyläkeskukseen. Palvelupiste voidaan perustaa vain alueille, joilla ei ole toimintaedellytyksiä apteekille tai sivuapteekille. Apteekari voi ilmoittamalla asiasta Fimealle perustaa verkkopalvelun eli verkkoapteekin, jonka kautta voidaan myydä myös reseptilääkkeitä.

APTEEKKIKETJUT EIVÄT OLE SUOMESSA MAHDOLLISIA

APTEEKKILUPA ON henkilökohtainen, eikä sitä voi myydä tai vuokrata eikä siihen liittyviä velvoitteita voi siirtää ulkopuolisen hoidettaviksi.

Apteekari on sekä ammatillisesti että taloudellisesti vastuussa apteekistaan. Apteekkilupa päättyy apteekkarin täyttyessä 68 vuotta. Lääkelaista johtuen apteekari on yksityinen liikkeenharjoittaja ja apteekin yritysmuoto on toiminimi.

Apteekkilupaan liittyy useita velvoitteita. Tärkein niistä on lääkkeiden saatavuudesta huolehtiminen.

KESKIARVOAPTEEKKI 2019 [ennuste]

Liikevaihto:	3,9 milj.
Reseptiä/vuosi:	89 900
Apteekkiveroa valtiolle:	noin 287 000 € (n. 7 % lääkemyynnistä)
Henkilökunta (sis. osa-aikaiset):	10 (apteekari, proviisori, 5 farmaseuttia, 3 teknistä/muuta)

Lähde: Apteekkariliitto

APTEEKKIEN JA SIVUAPTEEKKIEN MÄÄRÄ [31.12.]

Sisältää ylipistojen apteekit

	1970	1980	1990	2000	2010	2019
Apteekit	561	564	576	595	618	623
Sivuapteekit	97	126	173	201	194	196
Yhteensä	658	690	749	796	812	819

Lähde: Apteekkariliitto

APTEEKKIEN TOIMITTAMAT RESEPTIT [milj. kpl]

2014	2015	2016	2017	2018	2019*
53,4	55,8	58,8	61,3	63,3	65,7

Lähde: Suomen Lääketilasto 2018 | *ennuste/Apteekkariliitto

1.4.2015 tapahtuneiden apteekkien annosjakelua ja annosjakelureseptien kirjaamista koskevien muutosten takia reseptuuriin perustuvat tilastot eivät ole vertailukelpoisia vuotta 2015 edeltäviin tilastoihin.

LÄÄKETAKSA

VALTIONEUVOSTON lääketaksa-asetus määrittelee lääkkeen vähittäishinnan valtakunnallisen tukkuhinnan perusteella (ks. taulukko). Apteekki ei siten koskaan pääätä lääkkeen hintaa, vaan valtio.

Lääkkeiden vähittäishinnat ovat kaikissa apteekkeissa samat, sillä tukkuhinta on kaikille apteekkeille sama ja vähittäishinta lasketaan aina lääketaksan mukaisesti. Lääkkeiden ostoalennukset eivät ole apteekkeille sallittuja.

Lääketaksa on degressiivinen, eli apteekin myyntikate suhteellisesti pienee lääkkeen tukkuhinnan kasvaessa.

Lääkkeiden hintasääntelyllä varmistetaan hintojen kohtuullisuus ja kansalaisten yhdenvertaisuus koko maassa.

819

SUOMESSA ON YHTEENSÄ 819 APTEEKKIA

APTEEKKIVERO

APTEEKIT MAKSAVAT valtiolle apteekkiveroa eduskunnan päättämän taulukon mukaisesti. Apteekkivero tuottaa valtiolle yli 190 miljoonaa euroa vuodessa. Veron suuruus perustuu resepti- ja itsehoitolääkemyynnin liikevaihtoon ja se on progressiivinen.

Apteekkiverolla leikataan etenkin suurten apteekkien tuloja valtiolle ja tasataan näin erikokoisten apteekkien kannattavuutta. Apteekkiveron ansiosta samasta lääkkeestä pieni apteekki saa suuremman myyntikatteen kuin iso apteekki.

Kaikkein pienimmät apteekit eivät maksa apteekkiveroa lainkaan, suurimmilla apteekkeilla vero on yli 10 prosenttia lääkemyynnin liikevaihdosta.

LÄÄKKEIDEN VÄHITTÄISHINTA APTEEKISSA

Valtioneuvoston asetus lääketaksasta 17.10.2013

Tukkuhinta (€)	Reseptilääke	Itsehoitolääke
0–9,25	1,45 x tukkuhinta + alv 10 %	1,5 x tukkuhinta + 0,50 € + alv 10 %
9,26–46,25	1,35 x tukkuhinta + 0,92 € + alv 10 %	1,4 x tukkuhinta + 1,43 € + alv 10 %
46,26–100,91	1,25 x tukkuhinta + 5,54 € + alv 10 %	1,3 x tukkuhinta + 6,05 € + alv 10 %
100,92–420,47	1,15 x tukkuhinta + 15,63 € + alv 10 %	1,2 x tukkuhinta + 16,15 € + alv 10 %
yli 420,47	1,1 x tukkuhinta + 36,65 € + alv 10 %	1,125 x tukkuhinta + 47,68 € + alv 10 %

Reseptilääkkeen ja reseptillä toimittavan itsehoitolääkkeen oheisella kaavalla saatuun hintaan lisätään toimituseräkohtainen toimitusmaksu 2,39 euroa (sis. alv), joka on riippumaton myytyjen pakkausten lukumäärästä.

APTEEKKIVERO VALTIOLLE

Apteekkiverolaki 770/2016 (voimassa 1.1.2017 lähtien)

Apteekin vuosiliikevaihto (€)	Apteekkiveron liikevaihdon alarajan kohdalla (€)	Maksuprosentti alarajan ylittävästä liikevaihdosta
871 393 — 1 016 139	0	6,10 %
1 016 139 — 1 306 607	8 830	7,15 %
1 306 607 — 1 596 749	29 598	8,15 %
1 596 749 — 2 033 572	53 245	9,20 %
2 033 572 — 2 613 212	93 432	9,70 %
2 613 212 — 3 194 464	149 657	10,20 %
3 194 464 — 3 775 394	208 945	10,45 %
3 775 394 — 4 792 503	269 652	10,70 %
4 792 503 — 6 243 857	378 483	10,95 %
6 243 857 —	537 406	11,20 %

APTEEKKIVERO, JOS APTEEKILLA ON SIVUAPTEEKKI

Pää- ja sivuapteekin liikevaihto yhteensä (€)	Apteekkiveron periminen
alle 2,6 milj.	Erikseen pää- ja sivuapteekilta, ei sivuapteekki-aluehennystä
2,6 – 3,5 milj.	Osittain erikseen ja osittain yhdessä pää- ja sivuapteekilta (erillisen taulukon mukaan)
yli 3,5 milj.	Yhdessä pää- ja sivuapteekilta, sivuapteekki-aluehennys

APTEEKKIEN HENKILÖKUNTA [31.12.]

Luvut sisältävät myös yliopistojen apteekkien työntekijät

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Apteekarit	588	592	590	594	597	603
Proviisorit	752	741	767	772	779	792
Farmaseutit	3 681	3 691	3 617	3 724	3 853	3 868
Tekniset ym.	3 515	3 498	3 472	3 486	3 391	3 399
Yhteensä	8 536	8 522	8 446	8 576	8 620	8 662

Vuoden 2019 lopussa Suomessa toimi 602 apteekkaria. Apteekissa työskenteli kaikkiaan noin 8 500 henkilöä (sis. yliopistojen apteekit). Jakautumista henkilöstöryhmittäin ei tilastoida enää.

Lähde: Suomen Apteekkariliitto

YKSITYISET APTEEKKITOIMIPISTEET KOKOLUOKITTAIN 2019

Reseptiä/vuosi	Apteekien lkm
200 001 –	28
180 001 – 200 000	7
160 001 – 180 000	27
140 001 – 160 000	33
120 001 – 140 000	42
100 001 – 120 000	73
80 001 – 100 000	81
60 001 – 80 000	95
40 001 – 60 000	117
20 001 – 40 000	172
– 20 000	109

Lähde: Apteekkariliitto, sis. 98 % kaikista apteekkitoimipisteistä

1.4.2015 tapahtuneiden apteekkien annosjakelua ja annosjakelureseptien kirjaamista koskevien muutosten takia tilasto ei ole vertailukelpoinen vuotta 2015 edeltäviin tilastoihin.

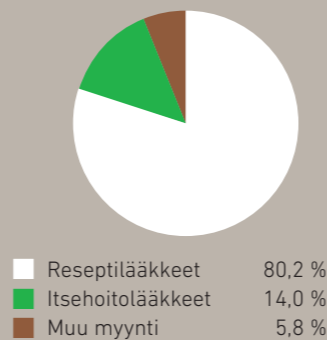
YKSITYISTEN APTEEKKIEN LIIKEVAIHTO [ilman alv]

Vuosi	Milj. €
2010	2 026
2011	2 051
2012	2 134
2013	2 163
2014	2 235
2015	2 281
2016	2 387
2017	2 356
2018	2 403
2019	2 485*

Lähde: Apteekkariliitto | *arvio

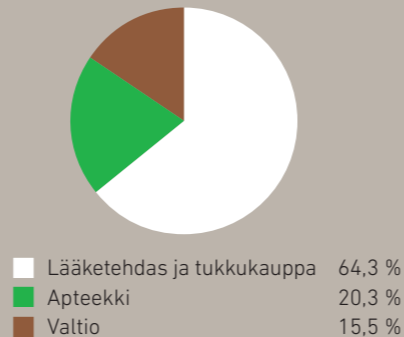
Tilastotietoja päivitetään osoitteeseen apteekkariliitto.fi

APTEEKKIEN MYNNIN JAKAUTUMINEN 2019 [ennuste]

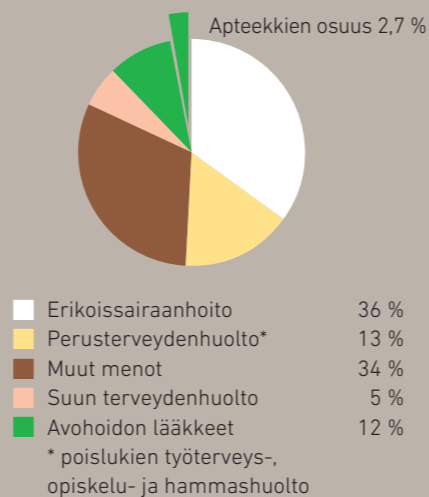
Lähde: Apteekkariliitto

LÄÄKE-EURON JAKAUTUMINEN 2018

Lähde: Apteekkariliitto

TERVEYDENHUOLLON KOKONAISMENOT 2017

Lähteet: THL ja Apteekkariliitto

Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) ja Apteekkariliitto. Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) ja Apteekkariliitto. Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) ja Apteekkariliitto. Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) ja Apteekkariliitto. Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) ja Apteekkariliitto.

APTEEKKARILIITON YHTIÖT

Apteekkariliiton yhtiöt täydentävät liiton palveluvalikoimaa apteekkeille.

OY MEDIFON AB

PERUSTETTU: 1981

OMISTUS: APTEEKKARILIITTO 100 %

LIIKEVAIHTO 2019: NOIN 33 MILJOONAA EUROAA

HENKILÖKUNTA: 43

TOIMITUSJOHTAJA: MIKA FLINK

MEDIFON on apteekkien oma tukkukauppa, jakelija ja maahantuoja. Yhtiö jakelee omat ja jakelupäämiesten- sä tuotteet Espoossa sijaitsevasta jakelukeskuksesta koko Suomen alueelle. Medifon vastaa Apteekkariliiton jäsenapteekkien oman APTEEKKI-tuotesarjan tuotteiden hankinnasta, jakelusta ja markkinoinnista. Tämän lisäksi yhtiö markkinoi ja jakelee muita vapaakaupan tuotteita ja apteekkien erikoistarvikkeita. Yhtiöllä on myös lääketukkukauppaoikeudet.

PHARMADATA OY

PERUSTETTU: 1989

OMISTUS: APTEEKKARILIITTO 100 %

LIIKEVAIHTO 2019: 9,4 MILJOONAA EUROAA

HENKILÖKUNTA: 48

TOIMITUSJOHTAJA: ILKKA TOIVOLA

PHARMADATA on johtava apteekkialan tietojärjestelmiä ja tietoliikenne- ja ratkaisuja tuottava yritys. Sen tuotteita ovat apteekki- ja sairaalajärjestelmät pd³ ja Salix sekä Apteekki-verkko, EasyMedi, SecureMedi, Procuo, Presto ja muut pd-tuotteet. Pharmadata tarjoaa lisäksi Service Desk - palveluita, ohjelmistokoulutusta, projekti- ja apteekki-kohtaisia palveluita sekä automatisoituja laskutus- palveluita.

PHARMAPRESS OY

PERUSTETTU: 1997

OMISTUS: APTEEKKARILIITTO 100 %

LIIKEVAIHTO 2019: 1,2 MILJOONAA EUROAA

HENKILÖKUNTA: 4 + 5 (OTO)

TOIMITUSJOHTAJA: ERKKI KOSTIAINEN

PHARMAPRESS on viestintä- ja kustannusyhtiö, joka tuottaa Apteekkariliitolle ja liiton jäsenille laadukkaita ja vaikuttavia viestintäpalveluita. Yhtiö kustantaa ja julkaisee apteekkialan lehtiä: APTEEKKARI on suunnattu apteekkeille ja apteekkeiden sidosryhmille, Terveystieteiden apteekkien asiakkaille ja Meidän APTEEKKI apteekkeille, apteekkien henkilökunnille ja alan opiskelijoille. Lisäksi yhtiö tuottaa täydennyskoulutusta apteekkien henkilökunnille, järjestää alan tapahtumia ja näyttelyitä sekä kustantaa kirjoja, oppaita ja muita painotuotteita sekä niiden sähköisiä sovelluksia.

Suomen Apteekkariliitto omistaa 25 prosentin vähemmistöosuuden henkilöstövuokrauspalveluita apteekkeille tarjoavasta Farmania Oy:stä.

SYYSKOKOUKSESSA 2019 VALITTU SUOMEN APTEEKKARILIITON HALLITUS

RISTO KANERVA, PJ
TAPIOLAN APTEEKKI
ESPOO

KIRSI PIETILÄ, 1. VPJ
AURINKO APTEEKKI
RIIHIMÄKI

SARI WESTERMARCK, 2. VPJ
VIHDIN I APTEEKKI

LEENA ASTALA
PORIN ASEMA-APTEEKKI

TIMO AUVINEN
SAVOLINNIIN UUSI APTEEKKI

TOMI JÄRVINEN
PALOKAN APTEEKKI
JYVÄSKYLÄ

MIKA KARHU
MERIKOSKEN APTEEKKI
OULU

SOILI KIRKINEN
LIEVESTUOREEN APTEEKKI
LAUKAA

JANNE NISSLÄ
SAMMONLAHDEN APTEEKKI
LAPPEENRANTA

MARJO RAJAMÄKI
SODANKYLÄN APTEEKKI

NINA RONIMUS
KAURIALAN APTEEKKI
HÄMEENLINNA

PETTER STRÖM
KUNINKAAN APTEEKKI
VAASA

EERO SUIHKO
JOENSUUN UUSI APTEEKKI

RISTO SUOMINEN
TAMMISAAREN I APTEEKKI

HANNES WAHLROOS
KAUNIAISTEN APTEEKKI

ANNA WESTERLING
APTEEKKI PUNAVUORI
HELSINKI

JOHTORYHMÄ

MERJA HIRVONEN
toimitusjohtaja;
yleisjohto ja
edunvalvonta
010 6801 408
040 588 0841

CHARLOTTA SANDLER
farmaseuttinen johtaja;
farmaseuttisten ja
ammattillisten asioiden
johtaminen
010 6801 409
050 543 0411

ILKKA HARJULA
talous- ja hallintojohtaja;
edunvalvonnan
talousanalyysit,
hallituksen sihteeri
010 6801 404
050 538 4458

ERKKI KOSTIAINEN
viestintäjohtaja; media-
ja jäsenviestintä, media-
suhteet, PharmaPress
Oy:n toimitusjohtaja
010 6801 403
050 566 8188

HANNA KUNTSI
yhteiskuntasuhdejohtaja;
sidosryhmäsuhteet,
edunvalvonta
(30.4.2020 asti)
010 6801 420
050 310 0676

ASiantuntijat

ELINA AALTONEN
Brand Manager;
Terveystiet-lehti ja
Meidän APTEEKKI -lehti
010 6801 462

**MONNA APAJALAHTI-
MARKKULA**
talousasiantuntija;
talousanalyysit,
TalousSalkku
010 6801 411

ERJA ELO
toimittaja;
Apteekkarilehti ja
Meidän APTEEKKI
-lehti
010 6801 461

HANNA HYVÄRINEN
toimituspäällikkö;
Apteekkarilehti
010 6801 464

ARI JANSEN
kehittämispäällikkö;
lääke- ja tuotetieto-
kannat, apteekkien
tietosuojat, lääkevarmuus-
järjestelmä, Kela- ja
vakuutuskaassa-asiat,
apteekkipolitiikka
010 6801 414

TIINA KOSKENKORVA
asiantuntijaproviisori;
lääkitysturvallisuus,
annosjakelu,
Apteekin terveyspiste
010 6801 428

HENNA KYLLÖNEN
asiantuntijaproviisori;
lääkehoitopalvelut,
itsehoito,
koulutusasiat
010 6801 402

JOHANNA SALIMÄKI
asiantuntijaproviisori;
lääketietopalvelut
(Tietotippa- ja Salko-
tietokannat), tervey-
den edistäminen,
laiva-apteekit,
lääkejäteasiat
010 6801 422

IIRO SALONEN
hankepäälikkö;
eAPTEEKKI,
digitaaliset
apteekkipalvelut,
sähköinen resepti
010 6801 424

SANNA SISSALO
asiantuntijaproviisori;
lääkevalmistus, kemi-
kaalit, elintarvikkeet,
lääkkeet ja ympäristö
010 6801 425

TARU VANHALA
viestintäfarmaseutti;
aineisto- ja sisältö-
tuotanto, opiskelija-
yhteistyö, päivittäis-
viestintä
010 6801 405

JENNI VARTIAINEN
järjestö- ja verkko-
viestintä; Apteekkariliiton
sisäisten ja ulkoisten verkko-
palveluiden ylläpito
ja kehitys
010 6801 423

APTEEKKI

Auttaa lähelläsi.

SUOMEN APTEEKKARILIITTO – FINLANDS APOTEKAREFÖRBUND RY

PIENI ROOBERTINKATU 14, 00120 HELSINKI | 010 6801 400 | INFO@APTEEKKARILIITTO.FI | WWW.APTEEKKARILIITTO.FI